

سخن پرنیایش

خلاصه مقاله های
پنجمین همایش پژوهش های زبان و ادبیات فارسی

۱۰ و ۱۱ آبان ۱۳۸۹
دانشگاه تربیت معلم سبزوار

بررسی ابزارهای انسجامی در کتاب‌های بخوانیم دوره ابتدایی و مقایسه آن با انشاهای دانش‌آموزان پایه پنجم

دکتر بهمن زندی

عضو هیأت علمی زبان شناسی دانشگاه پیام نور تهران

دکتر شهلا شریفی

عضو هیأت علمی زبان شناسی همگانی دانشگاه فردوسی مشهد

سیلا سلطانی

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان شناسی دانشگاه پیام نور تهران

زبان انسان، معمولاً متشکل از پاره گفتارها یا جملات منفرد و گسسته نیست بلکه، مجموعه‌ای از جمله‌ها و پاره گفتارهای پیوسته و منسجم است. پس علت معناداری و فهم زبان تا حد زیادی مربوط به انسجام موجود در آن است. بخشی از این انسجام از طریق ابزار انسجامی به کاررفته در متن حاصل می‌شود. در این تحقیق به بررسی ابزار انسجامی در کتاب‌های «بخوانیم» دوره ابتدایی بر اساس چارچوب نظری هلیدی و حسن (۱۹۷۶) پرداخته شده و سپس نتایج حاصل با انشاهای جمعی از دانش‌آموزان پسر پایه پنجم چهار ناحیه آموزش و پرورش شهرستان مشهد مقایسه شده است. در این تحقیق از روش تحلیل محتوا استفاده شده که در دو بخش نظری و بررسی میدانی انجام می‌گیرد. نتایج تحقیق نشان دادند که تمامی انواع ابزار انسجامی در کتاب‌های «بخوانیم» به کار نرفته‌اند و بسامد ابزار انسجام واژگانی از دستوری بیشتر بوده است. دوم این که پرکاربردترین ابزارهای انسجامی به کاررفته در انشاهای دانش‌آموزان هم برخی از انواع ابزار انسجام واژگانی (به‌ویژه تکرار) بوده است. سوم این که ابزارهای انسجامی (از هر نوع) در کتاب‌های بخوانیم پایه‌های اول تا چهارم آموزش داده نشده‌اند فقط به برخی از این ابزارها مانند برخی از حروف ربط، برخی از انواع ارجاع و کلمات مترادف در کتاب پایه پنجم اشاره شده است.

واژه‌های کلیدی: ابزارهای انسجامی، تحلیل گفتمان، کتاب‌های بخوانیم دوره ابتدایی.

